

TNC

AKTUELLT

Tekniska nomenklaturcentralen
Box 5243
102 45 STOCKHOLM
Tfn 08-24 92 90

Årgång 22 (1980):3

TERMINOLOGISK KALENDER

År 1977 proklamerade TNC "det internationella terminologiska året" (se TNC- Aktuell 1977:3). Anledningen härtill var att TNC kände ett behov av att försöka uppfylla de krav på samarbete över nationsgränserna som då restes.

Under de tre år som gått har önskemålen om TNCs medverkan i internationella terminologiska aktiviteter ökat beroende på att man börjat lägga allt större vikt vid terminologin, inte bara inom tekniska och naturvetenskapliga discipliner utan också inom t.ex. socialvetenskap och lingvistik.

På nästa sida presenteras en terminologisk kalender med de viktigaste internationella aktiviteterna för åren 1980-81.

TNC avser att delta i internationellt arbete på det teoretiska planet under denna period. Syftet är bl.a. att nå större klarhet och entydighet i användningen av termen terminologi i betydelsen "läran om termer". (Den andra betydelsen är systematisk sammanställning av ett fackområdes termer, ofta försedda med definition eller begreppsförklaring; jfr TNC-Aktuellt 1976:4).

I förra numret av TNC-Aktuellt refererades ett föredrag av professor Sture Allén där han beskriver terminologins språkliga område som en del av lexikologin. I skrifter från INFOTERM (UNESCO-stödd organisation i Wien som har till uppgift att samordna terminologiska aktiviteter över hela världen; se TNC-Aktuellt 1974:5) ser

INNEHÅLL

Terminologisk kalender.....s.	1
Terminologisamordning vid LM Ericsson s.	3
Notiser	
Seminarium om språkutbildning för näringslivet.....s.	3
Utbildning i terminologi.....s.	4
Besök från Canada.....s.	4
Möten	
Elektrisk terminologi.....s.	5
Den internationella teleordboken....s.	5

man ofta terminologi (terminologilära) karakteriserad som en tvärvetenskap med kopplingar till språkvetenskap, logik, informatik och tekniska fackområden.

Det är av betydelse för kunskapsutvecklingen inom terminologiområdet att enighet nås om var terminologi som vetenskaplig disciplin hör hemma. Möjligen kan man se terminologi som en del av semantiken. Den skulle därmed komma att relateras till både språkvetenskap och filosofi. Den språkvetenskapliga delen skulle få anknytning till lexikologi och den filosofiska till begreppslära och kunskapslära.

Kalender

24-26 september 1980

Möte med termbanksskunniga

Ämne: Ett förslag till termpostformat (terminological data elements) kommer att diskuteras.

Plats: Wien

TNC deltog på förra mötet i april 1979 (se TNC-Aktuellt 1979:2). Denna gång kommer TNC sannolikt att representeras av Kjell Åström.

29 september - 4 oktober 1980

Åttonde internationella konferensen om datalingvistik, COLING 80

Ämne: Bl.a. maskinöversättning, datorstött terminologiarbete

Plats: Tokyo

TNC kommer inte att delta.

21-24 oktober 1980

Möte med ISO/TC 37/SC 1 Principles of terminology

Ämne: Förslag till internationella standarder som behandlar principer och metoder för terminologiarbete kommer att presenteras.

Plats: Moskva

TNC kommer eventuellt att delta.

16-19 november 1980

AScLA (Ass. Scand. Linguistique Appliquée)

Ämne: Lexikologi och terminologi, fackspråk för invandrare, termer för fiskeinspektion.

Plats: Bergen

TNC kan förmodligen inte delta.

Andra veckan i november

Konferens om internordiska ordböcker

Ämne: Utbyte av erfarenheter från arbete med allmänspråkliga ordböcker.

Plats: Göteborgs universitet

TNCs språkliga rådgivare Bertil Molde kommer att delta.

8-9 april 1981

Möte med ISO/TC 37 Terminology

Ämne: Riktlinjer kommer att dras upp för arbetet med standardisering inom terminologiområdet.

Plats: Wien

TNC räknar med att kunna delta.

6-13 maj 1981

Nionde världskongressen för FIT (Fédération internationale des

traducteurs)

Ämne: Bl.a. terminologiutbildning, maskinöversättning, termbanker. TNC har erbjudits att presentera en rapport.

Plats: Warszawa

TNC kan tyvärr inte delta.

25-27 maj 1981

Konferens om begreppsmässig och terminologisk analys inom socialvetenskaperna (nr 1 COCTA).

Ämne: Bl.a. tanken att det behövs en särskild teori för termarbete inom s.k. mjuka vetenskaper: glossologi.

Plats: Bielefeld, Väst-Tyskland.

TNC räknar inte med att delta.

9-15 augusti 1981

Sjätte världskonferensen för AILA (Association Internationale de Linguistique Appliquée)

Ämne: Bl.a. språkvård, terminologi och lexikologi, termbanker.

Plats: Lund

TNC avser presentera dels TERMDOK, dels principer för termurval i internationellt termarbete.

17-19 augusti 1981

Tredje europeiska symposiet om fackspråk

Ämne: Bl.a. förhållandet mellan fackspråk och terminologi.

Plats: Köpenhamn

TNC prioriterar AILAs kongress (se ovan), men om programmet passar så passar ju läget.

TERMINOLOGISAMORDNING VID LME

I TNC-Aktuellts serie om terminologiarbete vid medlemsföretagen kommer här en rapport från Telefonaktiebolaget L M Ericsson, LME.

Vid LME begärde under åren 1977 och 1978 flera sakavdelningar allt oftare att standardiseringsavdelningen skulle göra något åt den tekniska terminologin. För att tillmötesgå dessa krav har på standardiseringsavdelningen inrättats en särskild enhet för administration av terminologi- och språkfrågor. Denna enhet har tillsammans med representanter för de berörda sakavdelningarna utarbetat följande riktlinjer för sitt arbete:

- alla åtgärder på terminologiområdet måste vara ekonomiskt motiverade
- innan något arbete startas skall behoven klarläggas och prioriteras
- val av termer och definitioner skall så långt det är möjligt handläggas av de tekniska instanser som har behovet och kunskapen
- redan existerande terminologi, både intern och extern, skall givetvis utnyttjas, men metoder för att göra den känd och tillgänglig måste förbättras.

För att bredda beslutsunderlaget beslöt man också att sända ut en enkät med några frågor som berörde ekonomi, resurser, prioriteringar, inventering av termsamlingar och kontaktpersoner.

Frågan om ekonomi delades upp i dels en fråga om antal personer som inom varje enhet berörs av en enhetlig terminologi, dels en fråga om hur många timmar som skulle sparas dels inom enheten genom minskat sökande efter lämpliga termer, dels hos enheter utanför den egna. Det framkom att minst var tredje person, eller ca 3 000 personer, inom de tillfrågade sakavdelningarna var direkt beroende av en enhetlig terminologi och att dessa personer skulle kunna spara åtskilliga tusen

timmar per år åt sig själva och väl så mycket åt enheter beroende av dem. En sådan besparing skulle kunna uppnås med hjälp av dels kortvariga men intensiva insatser från sakavdelningarnas experter i akuta, nya termproblem, dels genom kontinuerliga centrala insatser i form av insamling och tillhandahållande av dokumenterad terminologi.

Inventeringen av egna terminologipublikationer gav ett intressant underlag för sammanställande av bibliografier. Sådana kunde alla ha nytta av, främst vid inköp av externa ordlistor. Dessutom fick man på detta sätt reda på många lokala termsamlingar i form av kortregister, som skulle kunna utgöra underlag för kommande insatser på speciella områden.

Genom att kartlägga kontaktpersonerna fick man dels en bild av vilka personer inom företaget som redan är externt engagerade i specialkommittéer, dels en förteckning över experter att tillfråga vid behov.

Arbetet går nu vidare och för närvarande kartläggs möjligheterna att lägga upp en datoriserad termbank för LMEs behov. Härvid har närmare undersökts vilka möjligheter TNCs system TERMDOK erbjuder, vilka termsamlingar av betydelse för LMEs arbete TNC har men också vilka externa källor som skulle kunna anknytas till LMEs system. En datoriserad termbank löser inte alla LMEs terminologiska problem, men den kan komma att betyda en hel del för det fortsatta arbetet och TNC kommer att följa den kommande utvecklingen med stort intresse.

NOTISER

Seminarium om språkutbildning för näringslivet

Sveriges Industriförbund anordnade den 28 april 1980 ett seminarium om företagets behov av språkutbildad personal och om universitetens förmåga att täcka detta behov. Seminariets utgångspunkt var näringslivets

internationalisering, vilket medförde att intresset koncentrerades till utbildning i främmande språk.

TNC deltog i en arbetsgrupp som diskuterade behovet av fackspråkliga ordlistor inom industrin och universitetens medverkan i framtagningen av sådana ordlistor. Gruppen kunde konstatera att det behövs en samordning av resurserna för att åstadkomma fungerande ordlistor inom olika språk och olika fack. Ett förslag framkastades om att universitetens språkliga expertis kunde samverka med fackexperter från företag och organisationer i t.ex. ett fackordcentrum (knutet till Fackspråkligt kurscentrum vid Stockholms universitet och TNC). En annan möjlighet vore att samordna uppsatser på 60 poängsnivå för sådana uppgifter.

Utbildning i terminologi

I linje med den externa kursverksamhet TNC haft vid två tillfällen tidigare och som en fortsättning på den internutbildning som påbörjades 1974 har nu startats en ny kurs för de anställda på TNC.

Avsikten är att stärka de enskilda medarbetarnas kompetens och att överföra till alla nyanställda den kunskap om terminologiarbetets principer och metoder som under hand vunnits inom organisationen. Kursledare är fil. dr Einar Selander (TNCs förre VD).

I kursplanen ingår bl.a.:

- Terminologins roll i samhället
  - i tekniken
  - i språket
  - i fackspråket
  - i omvärlden

Terminologins terminologi

Akribi. Exakthet

Terminologisering - av-

- terminologisering

- språklig erosion

- terminologisk miljöförstöring

Terminologi som informationsarbete

Rådgivande funktion

Vägledande funktion

Tankeväckande funktion.

Om förutsättningar finns kan arbetet också leda till en sammanställning och utgivning av en handbok i terminologi. Denna bok bör kunna användas vid såväl framtida utbildning inom TNC som av intresserade utanför TNC.

Besök från Canada

Med början onsdagen den 25 juni 1980 besöktes TNC under några dagar av Bengt Lindfelt, f.d. universitetslärare i franska och numera terminolog vid Office de la langue française, i Quebec, Canada.

Office de la langue française (f.d. Régie de la langue française) bildades 1974 i samband med att franska blev det officiella språket i den kanadensiska delstaten Quebec. Detta språkkorgan har till uppgift att medverka till de språkliga förändringar som beslutet om franska som det enda officiella språket nödvändiggör.

Bengt Lindfelts intresse för TNC grundade sig bl.a. på den uppskattning TNCs ordlistor rönt hos översättare och terminologer i Quebec. Vidare önskade han få en uppfattning om TNCs arbete, innefattande såväl metodik som praktisk verksamhet.

Besöket utmynnade i en förhoppning om ett framtida samarbete, något som besöket givit TNC all anledning att se fram emot.

Rättelse

I förra numret av TNC-Aktuellt presenterades den nyligen publicerade Norsk lantbruksordbok. Beklagligtvis föll en del av texten bort i det sista stycket på s. 3. Några har undrat vad en "upper" är för något. Vi kan tala om att det inte är någon ny datateknisk term utan helt enkelt ett tryckfel. Så här skall det vara:

"Ordboken har databehandlats och fotosatts som ett led i ett försök att

vinna erfarenheter av databehandling av ordlistor. Detta innebär att ordlistan även ligger tillgänglig i en databank.

Önskemålet om en norsk lantbruksordlista daterar sig redan till seklets början, men först 1954 ställdes medel till förfogande för att starta arbetet. Materialet omfattade då ca 80 000 excerpter ur facklitteraturen vilka ordnades i 52 grupper, vilka motsvarar de arbetsområden i vilka lantbrukshögskolan är indelad. För att spara plats har man i definitionerna hänvisat till en rad rubriker som motsvarar dessa områden. I huvudsak ger ordlistan en biologisk-naturvetenskaplig- teknisk syn på dagens lantbruk. Termer med i huvudsak endast historiskt intresse har därför ej kunnat beredas plats".

MÖTEN

Elektrisk terminologi

IEC, International Electrotechnical Commission, hade i juni i år ett s.k. General Meeting i Stockholm. Inom ramen för detta möte sammanträdde också IEC/TC 1 Terminology. TC 1 har arbetat med IEV (International Electrotechnical Vocabulary) alltsedan IECs start år 1904. Den första utgåvan av ordlistan kom 1938.

IEV General Index från 1979 innehåller sammanlagt 14 000 termer på engelska och franska med sifferhänvisningar till de olika kapitlen. Genom tillkomsten av detta totalregister för engelska och franska har överblicken väsentligt förbättrats och ett påfallande drag har kunnat konstateras, nämligen förekomsten av två eller flera likalydande termer med olika definitioner. Ibland är det fråga om reella olikheter och då framgår detta såväl av ursprung som av definition, men oftast är det fråga om ett och samma begrepp med små olikheter i definitionsskrivningen.

Från svensk sida har vid flera tillfällen framhållits att IEV bör

spridas inte enbart som böcker utan även på andra sätt, t.ex. genom att lagras i en datoriserad termbank. För att demonstrera en verklig termbank och för att visa vilka ytterligare möjligheter en dator erbjuder förevisade TNC i en paus i förhandlingarna system TERMDOK. Med ett aktuellt material ur IEV lagrat i Medicindatas dator i Göteborg och en terminal i sammanträdeslokalen ansluten via SCANNET (det nordiska datornätet) till denna dator, fick deltagarna se hur materialet kunde sammanställas, bearbetas och sorteras. De fick också se att man kan söka dels på en term och dess motsvarigheter, dels på innehållet i en definition.

I anslutning till denna demonstration framlade den svenska delegationen ett dokument där behovet av en maskinläsbar utgåva av IEV framhölls. En sådan skulle underlätta för alla de länder som har ett språk med i IEV att ta fram nationella utgåvor av IEV. Den skulle också göra det lättare för alla de länder som inte har ett språk med, att sortera om materialet och på så sätt underlätta för egna insatser på området i fråga. Mötet beslöt att utlova en maskinläsbar utgåva av IEV inom två år.

Den internationella teleordboken

Den internationella teleunionen, ITU, International Telecommunication Union, och internationella elektrotekniska kommissionen, IEC, samarbetar sedan några år i avsikt att åstadkomma en gemensam teleordbok. Arbetet leds och samordnas av en styrgrupp, Joint Coordinating Group, JCG, i vilken Lars Algotsson, TNC, deltar som representant för IEC. JCG höll i juni i år ett sammanträde i Genève.

Vid sammanträdet diskuterades bl.a. utformningen av den kommande teleordboken samt vilka sätt för spridning som kan komma i fråga. I första hand kommer den att spridas som en bok, men från svenskt håll framhölls att ordboken också bör finnas upplagd i en termbank. En viktig fördel med det är att man får

fler sökmöjligheter än i en bok. Lars Algotsson framförde vid mötet ett erbjudande om att TNC kunde ställa upp med hjälp för registrering av ordboken. Detta erbjudande rönste ett stort intresse bland ledamöterna.

TNCs nyförvärvslista

Bilagan Nyförvärv i urval utgår tillfälligt ur detta nummer av TNC-Aktuellt.